

Lisää indeksejä!

Aalto-yliopistossa on aihetta ylpeyteen: jokin (ulkomainen) taho on vihdoin tehnyt sellaisen yliopistojen ranking-listan, jossa Aalto-yliopisto on Suomen parhaiten sijoitettu, ja vieläpä Euroopan 100 parhaan joukossa! Sijoitus tällä listalla on 96 – jopa Helsingin yliopisto jäi juuri ja juuri sadan parhaan ulkopuolelle. Miten tämä on mahdollista? Kyseessä on hollantilaisen Leidenin yliopiston laatima yliopistojen julkaisujen vaikuttavuutta mittaava arviointi. Listan mukaan 10,9 % Aalto-yliopiston tuottamista julkaisuista sijoittuu oman alansa julkaisujen parhaimmiston, eli siteeratuimpien 10 prosentin joukkoon. Vertailun vuoksi Helsingin yliopiston vastaava luku on 10,7 % ja ykkössijoitetun sveitsiläisen EPFL-yliopiston on 18,8 %. Muiden yliopistojen kanssa yhteistyössä tehdyt julkaisut on lukuja laskettaessa huomioitu pienemmällä painoarvolla. Lisäksi luvut on normeerattu kunkin yliopiston tuottamien julkaisujen kokonaismäärällä vähentämään suuren koon antamaa etua.

Ensi näkemältä luvut vaikuttavat hyviltä, mutta tilastoon kannattaa tutustua tarkemmin, varsinkin kun sijoitukset putoavat yli sata pykälää jos mukaan otetaan myös Euroopan ulkopuoliset yliopistot. Käytännössä samalla sijoituksella olevien Aalto-yliopiston ja Helsingin yliopiston edellä on listalla n. 30 yliopistoa Isosta-Britanniasta, 20 yliopistoa Saksasta, 12 yliopistoa Alankomaista, 12 yliopistoa Ranskasta ja 7 yliopistoa Sveitsistä (eli kaikki sveitsiläiset yliopistot). Pohjoismaistakin menee 10 yliopistoa parivaljakon edelle. Herää tietenkin kysymys, onko edellä mainittu julkaisumäärien huomioon ottaminen tarpeellista, vai olisiko toinen normeeraus (esim. opetus- ja tutkimushenkilökunnan määrällä) paremmin ”tuloksellisuutta” kuvaava? Mikäli normeeraus poistetaan, Helsingin yliopisto kipuaa Euroopparajassa sijalle 26, kun taas Aalto-yliopisto putoaa sijalle 136 – tämä johtuu siitä, että Helsingin yliopisto

tuottaa n. kolminkertaisen määrän julkaisuja (tarkastelujakso oli tässä listauksessa vuodet 2006–2009). Henkilöstöä Helsingin yliopistossa on taasen kaksi kertaa enemmän kuin Aalto-yliopistossa. Nämä luvut voi tulkita kahdella täsmälleen vastakkaisella tavalla ja veikkaan, että kummallekin tavalle löytyy kannattajansa.

Yliopistojen ranking-listausten syvälliseen analysointiin lienee syytä paneutua, mutta mihin jää opetuksen arviointi, tai arvostus? Yliopistot ja henkilöstö kilpailevat tutkimustuloksiin ja niiden julkaisemiseen perustuvilla sijoituksilla ja indekseillä. Kuitenkin Suomen lakiinkin kirjattu yliopistojen tehtävä on vapaan tutkimuksen sekä tieteellisen sivistyksen edistämisen rinnalla tutkimukseen perustuvan ylimmän opetuksen antaminen. Herman Beijerinck lähestyi aihetta Europhysics News -lehden tämän vuoden numerossa 5 kehrittelemällä Feynmanin indeksiiä: henkilön F-indeksi on F, jos vähintään F hänen ohjaamistaan opiskelijoista on päätyntä sellaisiin teollisuuden, hallinnon tai opetuksen tehtäviin, että kullakin on vähintään F alaista. Perustelukin on hyvä: pääosa paljonkin viittauksia saavista julkaisuista ”elää” vain joitakin vuosia, kun taas ohjattavien yhteiskunnallinen vaikutus kestää jopa 40 vuotta. Suomessa on perinteisesti pidetty tiiviisti yhteyttä entisiin (jatko-)opiskelijoihin. Saisikohan näiden verkostojen olemassaolon jotenkin näkyviin myös mahdollisille tuleville opiskelijoille?

Ehdotettu Feynmanin indeksikin on kuitenkin vain yksi luku, jolla on tarkoitus kuvata opiskelijoiden ohjaajana toimivan henkilön ominaisuuksien kirjoa tarkemman analyysin sijaan. Kannustankin kaikkia lukijoita uuden vuoden indeksitalkoisiin: pienellä kehitystyöllä saadaan varmasti aikaan riittävän monta indeksiiä, jotta jokainen löytää jokaiseen tarpeeseensa sopivan!

Filip Tuomisto